

Posudek oponenta na rigorosní práci

Pavla Berana

Ruční palné zbraně na Blízkém východě

Počátky, výroba, použití

Na začátku své práce se autor věnuje otázce tzv. řeckého ohně, vzniku střelného prachu, a poté předchůdcům a počátkům palných zbraní od Číny až po Evropu. Po tomto úvodu probírá ve druhé kapitole použití ručních palných zbraní v dějinách Blízkého východu. Začíná otázkou rozšíření střelného prachu, pokračuje přehledným náčrtem historie prvních palných zbraní na území islámu, jejich využívání mamluky a otázkou jejich šíření do Evropy přes muslimské Španělsko; věcně ovšem připomíná další možnost inspirace od vpádu Mongolů, což prokazuje autorovu uvážlivost. Otázkou jsou také prameny převzetí palných zbraní husity, k tomu je pravděpodobné převzetí palných zbraní Žižkou v Polsku.

Následuje na str. 27-29 přehled typů užívaných ručních palných zbraní a pak podrobný rozbor jejich užití v jednotlivých armádách a etapách. Přehled začíná mamluky, pokračuje osmanskou říší obecně, janičáry, taktickými rozdíly mezi Evropou a osmanskou říší, využitím palných ručních zbraní v námořních bitvách (zejména Rhodos a Malta) a konečně událostmi okolo obléhání Vídně roku 1683, spolu se zaváděním křesadlového zámku.

Třetí kapitola je pak věnována typologii ručních palných zbraní užívaných na Blízkém východě v muslimských armádách, především osmanské. Začíná pojednáním o zámcích a způsobu zapalování, probírá ruční zapalování a doutnákový zámek, pak probírá kolečkový a křesadlový zámek a nakonec tzv. katalánský. Pak se soustředí na zpracování pažby a hlavně, kde sleduje různé úrovně výrobku, zřejmě přizpůsobených bohatství a sociálnímu postavení zákazníka- objednatele. Poslední část třetí kapitoly shrnuje vývoj dekorace a uměleckého zpracování.

Závěr podává jasné, dobře srozumitelné shrnutí výsledků a práce je doplněn značným množstvím obrazových příloh, dobře reprodukovaných.

Autor prostudoval pro svou práci značné množství literatury, vedle překladové literatury i arabských autorů a pramenů i z jiných oblastí, především evropských, pro počátky střelných zbraní i čínských, a hodnotil je vesměs uvážlivě, s rozmyslem, i když pramenná

základna pro počátky palných zbraní je dosti problematická. Dobře se také seznámil s tématem techniky výroby a užití zbraní, prostudoval památky uložené v českých zámcích v Konopišti, na Hluboké a v Opočně a ve Vojenském historickém ústavu. Pro svou práci pečlivě využil i zahraniční práce o vývoji palných zbraní, katalogy muzejních sbírek mnoha světových muzei a blízkovýchodní palné zbraně studoval i z autopsie v muzeích v Turecku, v Řecku, na Maltě a v řadě arabských zemí. V Damašku jsem mohl i sám sledovat jeho pečlivý přístup studia muzejního materiálu. Proti současnemu trendu lze autora pochválit i za to, že využil i českou literaturu k tématu a vhodně ji kriticky zhodnotil.

Po formální stránce je práce velmi kvalitně napsána, kladně hodnotit lze pečlivé stránkové odkazy i jen velmi malý počet překlepů.

Lze shrnout, že práce plně splnila úkol, který si vytkla, představuje zdařilé první monografické zpracování daného tématu v češtině a bez jakýchkoli pochyb je dobrým podkladem pro obhajobu a pro získání titulu PhDr v daném oboru.

V Praze dne 10. března 2012

Prof. PhDr. Jan Bouzek, DrSc.